

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Мішенін Є.В., д.е.н., проф.

Сумський національний аграрний університет (м. Суми, Україна)

Мішеніна Н.В., к.е.н., доц.

Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

На даний час все більша увага підприємств до соціальних, екологічних й етичних аспектів своєї діяльності свідчить про загальну якість управління. При цьому потрібно зазначити, що на сьогодні ще не сформувалося єдиної думки про розуміння сутнісно-змістовної основи соціальної відповідальності, яка має і екологічну складову. Існуючий соціально-економічний підхід до поняття «соціальна відповідальність бізнесу» (а не класичний), який виходить з того, що підприємницькі структури (бізнес-організації, підприємства, корпорації) в сучасних умовах суспільного розвитку не можна вважати виключно економічними інститутами, тому суспільство стимулює їх до участі у вирішенні політичних та правових проблем, а також соціальних і екологічних. Поняття «соціальна відповідальність» безпосередньо має соціально-економічний характер і передбачає соціальну відповідальність менеджменту, що виходить за межі конкретних (реальних) механізмів створення прибутку, включаючи захист і підвищення добробуту суспільства за різними параметрами соціального й екологічного розвитку. Зробимо акцент на тому, що найважливішими конструкційними елементами в розумінні соціальної відповідальності є соціальне зобов'язання і соціальне реагування щодо довгострокових суспільно-корисних цілей природогосподарування. Безумовно, процеси реалізації соціальної відповідальності вимагають формування відповідних механізмів управління. При цьому, соціальна активність підприємства – комплекс заходів щодо ефективної реалізації соціальної відповідальності підприємства, що має як внутрішню, так і зовнішню спрямованість.

Соціально-екологічна відповідальність підприємств природогосподарського комплексу різних форм власності й форм природогосподарування повинна визначатися їх відповідальним ставленням до раціонального використання та відтворення природних ресурсів, працівників, суспільства загалом і окремих громадян, а також негативних змін еколого-економічних параметрів природоресурсного потенціалу. Поняття соціально-екологічної відповідальності у природогосподаруванні визначається тим, що:

1) добровільні та ініціативні еколого-економічні заходи підприємств виходять, особливо на початковому етапі, за межі формування прибутку та законодавчо-нормативного поля регулювання раціонального

природокористування;

2) еколого-економічні засади щодо покращання природо ресурсного потенціалу мають соціальне значення для місцевого населення, сприяють підвищенню зайнятості населення;

3) екологізація виробництва має безумовно і соціальні ефекти, як з точки зору підвищення рівня безпеки праці, так і збільшення доходів працюючими;

4) взаємовідносини підприємств з громадськістю мають соціальний характер у системі екологічно відповідального управління природогосподаруванням.

Соціально-екологічна відповідальність підприємств нами визначається як ініціативно-добровільна внутрішня та зовнішня діяльність, націлена на реагування та формування зобов'язань щодо вирішення еколого-економічних та соціальних проблем сталого та гармонічного розвитку виробництв в межах сформованої системи екологічно орієнтованого менеджменту природогосподарування. Особливість цього визначення полягає в тому, що в ньому відображені основні ознаки соціальної відповідальності – реагування та зобов'язання, а також зовнішня та внутрішня її спрямованість.

Соціально відповідальне управління підприємством на еколого-економічних засадах нами трактується як процес управління підприємством шляхом інтеграції заходів соціальної й екологічної спрямованості у природогосподарську діяльність, що виходить за межі формування прибутку і законодавчо встановлених принципів, правил, норм, стандартів раціонального використання та відтворення природних ресурсів для забезпечення сталого розвитку.

Соціально-екологічна відповідальність у природо господарюванні в межах діяльності підприємств формується і визначається такими основними чинниками: соціально-екологічна ініціатива; система управління еколого-економічними знаннями; екологічна культура; еколого-економічні технології соціально відповідального управління природогосподаруванням.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 196-197.